

ÁLLATVÉDELEM

Az Országos Állatvédő Egyesület tagjai és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségebe tartozó egyesületek tagjai külön előfizetés nélkül, tagdíjuk fejében kapják

AZ „ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET” ÉS A „MAGYARORSZÁGI
 ≡ ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGE”-NEK KÖZLÖNYE ≡
 BUDAPEST IX., ERNŐ-UTCA 11–13. Telefon: József 6–70

Ezen lap közleményeinek utánnyomását nemcsak szívesen megengedjük, hanem tisztelettel kérjük is
 Megjelenik egyszer havonként
 Előfizetési ára 1 évre 2 korona

Körlevél

a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetsége minden tagjához.

11/1916.

Igen tisztelt Elnökség!

A második háborús év végén szükségét éreztük annak, hogy szövetséges egyesületeinkhez egyszer ismét a súlyos időkhöz mért néhány komoly szót intézzünk.

Nagy háborunk előidézte nehéz viszonyok közepette teljes odaadással oda irányult törekvésünk, hogy eddigi munkánk eredményét megóvhassuk és, amit építettünk, romba dőlni ne engedjük.

E törekvésünkben úgy, mint eddig, a földmívelésügyi és a vallás- és közoktatásügyi kormány, az egyházi és iskolai hatóságok és a tanítóóság is támogattak bennünket.

És különösen nagy erőt adott egyesületünknek az a hű közreműködés, melyet szövetséges egyesületeink részéről e válságos nagy időkben is élvezhettünk.

Az említett tényezők támogatásának köszönhetjük főképen, hogy egyesületünknek kivált népnevelő tevékenységében visszaesés nem, sőt egyes irányban fejlődés mutatkozott.

A madarak és fák napja révén egyesületünkkel összekötöttesben álló iskolák száma az idén is elérte a hétezeret, Gyermekek-naptárunk pedig, melyet az első háborús évben csak 150 ezer példányban helyeztünk el az iskolákban, most a második háborús év végén több, mint 270 ezer példányszámban kelt el.

Iskolai akciónk mellett méltán a legnagyobb súlyt helyezünk arra, hogy a felnőttek körében csináljunk propagandát az emberséges érület terjedésének. És ebből a szempontból legbecsesebb vívmányunknak tekintettük, hogy szövetséges egyesületeink számát 44-re emelhattuk, és elsőrendű feladatunknak ismertük, hogy az ezen egyesületekben zászlónkhoz csatlakozott nemes gárdát lehetőleg eleven működésben megtarthassuk és a központot a szövetséges egyesületekkel összekapcsoló barátságos viszonyt megszakítani ne engedjük.

E végre válaszmányunk egyhangú hozzájárulásával mindkét háborús évben megküldöttük az egyesületi közlőnyt azon egyesületek tagjainak is, amely egyesületek az előfizetési díjakkal hátralékban maradtak, és elhatároztuk, hogy a közlőnyt 1916-ban is minden egyesület valamennyi tagjának megküldjük.

Ezek a határozatok csak akkor ismerhetők fel teljes értékükben, ha megemlítjük, legalább egynehány szóval a háború előtti következményeképpen egyesületünkre súlyosodó nehézségek némelyikét.

Nagy anyagi rövidséget szenved egyesületünk azáltal, hogy tagjainak nagy része hadiszolgálatot teljesít és így tagsági díjakat nem fizet,

hogy összes nyomtatványainknak, elsősorban folyóiratunknak és kivált Gyermekek-naptárunknak előállítására, a nyomdai munka és a papírának folytonos, — lehet mondani — ugrásszerű emelkedése következtében tetemesen megdrágult.

Ehhez járult folyóiratunk előfizetési díjainak részben való elmaradása.

Hogy csökkent beveteleink és fokozott kiadásaink mellett két legfontosabb feladatunkat, u. m. iskolai akciónkat és szövetségünk elevenségének ápolását fennakadás nélkül teljesíthessük, a legkínosabb takarékossgot, a kiadásoknak legkíméletlenebb korlátozását kell alkalmaznunk.

Mindezeket azért említjük, hogy tisztelt társesegységeinket tájékoztassuk és hogy tőlük magunktartásának és eljárásunknak méltánylását, irányzatunknak további követését vagy elfogadását nyerjük ki.

Ebből a szempontból kérjük szövetséges egyesületeinket, hogy jelen köriratunkra adandó becses válaszukban szíveskedjenek kifejezést adni annak, hogy az előadottak méltánylása mellett rendületlenül kitaranak az ügy és a szövetség mellett.

Erre a nyilatkozatra azért vetünk igen nagy súlyt, mert társesegységeink eme kijelentéseit egyesületünk válaszmányának tudomására óhajtjuk hozni abból a célból, hogy a válaszmány az egyesületre háruló áldozatokat igénylő határozatainak helyessége tekintetében teljes megnyugvást nyerhessen.

A jelen alkalmat felhasználni kívántuk arra is, hogy azok az egyesületek, melyek előfizetési díjakkal hátralékban vannak, tudomást nyerjenek arról, hogy e részben pénztárunknál négy évről mily összeg van hátralékként kitüntetve és ennek helyességéről meggyőződést szerezhessenek.

E végből az illető egyesületek jelen köriratunkkal együtt pénztári kimutatást is kapnak.

Midőn ezek után az új év küszöbén szövetséges egyesületeinket melegen üdvözljük, munkatársainkba vetett rendíthetetlen bizalommal felkérjük őket, hogy ügyünk előbbre vitelében nagybecsűl támogatásukkal egyesületünket a jövőben is csorbitatlanul megtisztelni és komoly munkájában erősíteni szíveskedjenek.

Hogy pedig egyes szövetséges egyesületeink ténykedései a többiekénél is tanulságul és ösztönzésül szolgáljanak, kérjük hű munkatársainkat, az egyesületek vezetőit, hogy ezentúl minden hónapban megjelenő hivatalos lapunk számára tudósításokat küldeni szíveskedjenek.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1915. december 30.

Fodor Árpád s. k.
 tanár, főtítkár.

Máday Izidor s. k.
 ny. min. tanácsos, elnök.

Lovak téli patkoja és patkolása.

Ismeretes, hogy a büntető törvénykönyv 86-ik paragrafusába, de helyhatósági szabályrendeletbe is beleütköző u. n. nyilvános és botránys állatkinzások (a székesfővárosban leginkább lókinzások) télviz idején gyakoriak, még pedig amiatt, hogy a fuvarozók az ilyenkor nehéz, többnyire jégtől sikamlós útviszony figyelmen kívül hagyásával épúgy túlterhelik vontató lovaikat, mint nyári és őszi kedvezőbb útviszonyok esetén s a legtöbb fuvarozó elmulasztja — dacára a helyhatósági rendeletnek — lovai patkóit *éles*, a sikos úton *kapaszkodásra alkalmas* patkósarkokkal és körmökkel ellátni. Napirenden vannak ennek következtében a lovak kiskamodásai, felbukásai, kínlódásai nyilvános és botránys alakban s az ezen mulasztásért kirótt büntetések.

Lapunk, az „Állatvédelem“, minden évben felhívja a lótulajdonosok s fuvarozó alkalmazottak (kocsisok) figyelmét az u. n. téli éles vasalás (patkolás) alkalmazására, ám ennek dacára is, még mindig túlságosan gyakoriak télen a lósanyargatások, lókinzások épen amiatt, mert nem veszik komolyan azt, hogy az éles vasalás a legjobb eszköz a kiskamodások, fennakadások, elbukások megelőzésére s megakadályozására.

Az éles patkósarkok és körmök alkalmazásának az ideje már hetekkel ezelőtt megkezdődött az ólmos, esős, sikamlós utak képében, amelyek, talán megszakításokkal, de tartani fognak az 1916. év tavaszáig. Fordítson hát gondot az illető érdekelt, munkatársa, a ló jóvoltáért, de a maga érdekében is arra, hogy téli, éles patkókkal legyenek felszerelve lovai.

Erről a téli vasalásról a következőkben nyújtunk további felvilágosítást:

Az itt 1. számmal jelölt ábra 3 féle u. n. éles, kapaszkodásra alkalmas patkósarkot tüntet fel. Ezek

1. ábra.

akármelyikét is tudvalevőleg csak akkor lehet az itt 2. számmal jelzett csavaró kulccsal a patkó két sarokszárába erősíteni, ha az a patkó a sarok felvételére u. n. anyacsavarlyukkal bir. Ilyen két lyuk vehető észre a 3-ik ábrán, mely egy mellső patára való patkót tüntet fel azon részével felfelé, amely rész a pata szarufalával körben érintkezik, mikor már fel van szegelve. A 4-ik ábrán az éles sarokkal már felszerelt patkót látjuk azon felületén, amely a talajjal (úttal) jön

2. ábra.

érintkezésbe. Az 5-ik ábra hátsó patára való oly téli patkót tüntet fel, amelynek *önmagából csinált* sarka van a két szárában, fenn pedig a fokán u. n. körme is van. Hasonló a 6. ábrával feltüntetett is, de erre nincs köröm téve.

Ez utóbbiak képét azért közöljük, hogy érthető legyen, miszerint ideig-óráig (míg t. i. a köröm és sarok le nem kopik) ez a patkó is alkalmas a célra; de jelen-
tekenyen célszerűbb a másik, amelyet a köröm és sarok egyszerű felcsavarásával lehet élesíteni, miután a kopott, lecsavartatott és pedig útközben is, ha kellő mennyiségű éles sarok és köröm meg csavarkulcs van a kocsisnál. Előny még, hogy a lekopott, csavarra járó körmöt és sarkot legalább is egyszer *újra lehet élesíttetni*, a másikat pedig nem; tehát ezt új, egész patkóval kell kicserélni, ami nagyobb pénzkiadást jelent.

Sok kellemetlenségtől, kártól menti meg ez a csavaros, kapaszkodó patkoló-felszerelés a ló tulajdonosát s a lóhajtó kocsist is, azért vegye használatba azt okvetlenül úgy, ahogy itt mondva van. *Monostori Károly.*

Választmányi és végrehajtó bizottsági ülés.

Az Országos Állatvédő Egyesület választmányának és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetsége végrehajtó bizottságának 1915. évi december hó 17-én együttes gyűlése volt.

Jelen voltak Máday Izidor elnöklete alatt Grimm Gusztávné, K. Nagy Sándor, dr. Stern Adolf alelnökök, Fodor Árpád főtitkár, Häsler Károly titkár, dr. Zeőke Antal s.-titkár, Benkes Ferencné, özv. Schmidt Mik'ósné, özv. Szini Károlyné, Baráth Zoltán, dr. Jellinek Ede, Selymessy Ferenc választmányi tagok. Kimen-
tette magát Grimm Gusztáv alelnök.

Elnök az ülést megnyitva, ezen jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri K Nagy Sándor és dr. Stern Adolf urakat.

E l n ö k részvétteljes szavakkal emlékezik meg dr. S i m a y

Aladárné elhunytáról, aki a választmánynak oly buzgó, szeretve tisztelt tagja volt.

T i t k á r bemutatja a múlt ülés jegyzőkönyvét. Tudomásul szolgál.

Fodor Árpád főtitkár felolvassa következő jelentését: Igen tisztelt Választmány és Végrehajtó Bizottság! Legutóbbi ülésünk óta, mely szeptember 24-én volt, a következőkről számolhatok be.

Dr. Simay Aladárné választmányi tagunk, a Szentendrei Állatvédő Egyesület alelnöke folyó évi november 26-án hosszas szenvedés után elhunyt. Benne buzgó munkatársat veszítettünk. Ő volt a megbízott intézmény kezdeményezője és a Szentendrei Állatvédő Egyesület alapítója. Egyesületünk és szövetségünk nevében részvétvénytartat intézett az elnökség a boldogultnak férjéhez, koszorut küldött a temetésre, és Grimm Gusztávné

alelnök, özv. Schmidt Miklósné választmányi tag és a főtítkár által képviseltette magát a temetésen.

Nagy jötevőnk, Röck Szilárd halálának évfordulóján szeptember 25-én részt vettek a gyászmisén Grimm Gusztávné alelnök, dr. Ötvös Józsefné, özv. Szini Károlyné, özv. Schmidt Miklósné választmányi tagok és a főtítkár.

Halottak napján koszorukat küldtünk nagy jötevőinknek u. m. Andrássy Dénes gróf és neje, Röck Szilárd, Etlényi Lajos, Szeiff Berta és Matild, Szeiff József és neje sírjára.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz ismételve azon kérelemmel fordultunk, hogy a madarak és fák napját valamint az Országos Ifjúsági Madárvédő Ligát a közép- és iskolákban is rendelje el. Ez a Temesvári Állatvédő Egyesület előterjesztésére történt, mely szerint az elemi iskolák szép ténykedése csak félmunka, ha e régi óhajunkat nem teljesíti a magas miniszterium. Kérésünk támogatására felkértük a földmivelésügyi miniszter urat is.

A legutóbbi választmányi ülés határozata szerint a székesfővárosban lévő gazdátlan kutyák és macskák gondozása és kevesbítése érdekében felhívást intéztünk a lapokban a közönséghez, különösen pedig a háztulajdonosokhoz, gondnokokhoz és házfelügyelőkhöz.

A téli állatvédelem érdekében felhívást intéztünk lapunkban szövetséges egyesületeinkhez, a napilapokban a közönséghez és rendelet kiadására kértük a székesfővárosi államrendőrség főkapitányát

Fromm Géza dr. volt pétervári járásbíró, kit Szombathelyre helyeztek át a törvényszékhez, Madárvédelem című művének első két füzetéből összesen 500 példányt ajándékozott az Országos Állatvédő Egyesületnek azzal a kívánsággal, hogy ennek felét lábadozó katonáknak adjuk olvasmányul.

Csörgőy Titusz „A fészekodvak ügye a háborúban” című közhasznú cikkét lapunknak adta. E jeles műből 500 példányban külön lenyomat készül és közöljük e szákérkezést a madarak és fák napjának VI. évkönyvében is. Ez a mű a fészekodvaknak házi előállítására nyújt útbaigazításokat.

Az 1915. évi madarak és fák napjáról eddig 7000 iskola jelentése érkezett be. Körlevelet a következő hatóságok adtak ki az ünneplés és jelentések tárgyában: 36 kir. tanfelügyelőség 41 körlevelet, 41 közig. bizottság 49-et és 21 egyházi főhatóság 24-et, összesen 98 hatóság 109 körlevelet. A tízéves ünneplés eredményéről nyilatkoztak temesvári, győri, kassai és szentendrei szövetséges egyesületeink. A selyemtenyészési országos miniszteri megbízott pedig részletes kimutatót küldött, mely szerint e tíz év alatt az elemi iskolák 12074 szederfacsemétét kértek és kaptak a felügyelőségtől Szekszárdról.

Gyermeknapunkat eddig még sohasem tapasztalt arányokban rendelik meg úgy, hogy kénytelenek voltunk a megrendelőket türelmemre kérni, mert az előállítás, csomagolást, szállítást a mai viszonyok között, nem vagyunk képesek a kívánt gyorsasággal lebonyolítani. Eddig 160 ezret küldtünk ki, még 50 ezerre van megrendelésünk, ezek már a könyvkötészetben vannak. Az utánnyomás azonban folyton folyik. Legnagyobb megrendelők a következők voltak: Budapest székesfőváros 3500, földmivelésügyi miniszter 3000, a Julián-egyesület 1158, a Nógrád vármegyei Nemzeti Intézet, Pozsony és Nyiregyháza városok 1000—1000, a [Magyar Államvasutak, Székesfehérvár és Zenta városok 500—500 példányt.

Gyermeknapunk nagy keletét kétségkívül kiváló tartalmának köszönhetjük. Nagy hálára kötelezték egyesületünket azon elsőrangú írók, akik megtisztelték kiadványunkat jeles műveikkel, u. m. Szabolcska Mihály, Benedek Elek, Gaál Mózes, Pásztor József és mások. A szerkesztésért a szerkesztő-bizottság elnökét, K. Nagy Sándort illeti az elismerés főle. A szállítás nagy munkájának terhes vezetéséért pedig Grimm Gusztáv ügyvezető alelnököt illeti a hálás köszönet.

A Gyermeknapunkat ajánló körlevelek közül eddig a következőket kaptuk meg: a munkácsi püspökét, az esztergomi kir. tanfelügyelőt és a beszercezenaszódmegyei közig. bizottságot, mely az ottani állatvédő egyesület közbenjárására jelent meg.

Szövetséges egyesületeink közül a multkori választmányi ülés óta e jelentésben már közölteken kívül még a nyiregyházi, szombathelyi, pozsonyi, hontmegyei, sárosmegyei, körmendi és szegedi egyesületek küldtek be jelentéseket. Ezeket mind közöltük lapunkban.

Visszatekintve az egész 1915. évre, örömmel állapítjuk meg, hogy e dicsőséges, de a mi ténykedéseinknek nagyon kedvezőtlen évben meleg szeretettel vonzódtak hozzánk szövetséges egyesületeink, melyek közül 27 küldött 60 jelentést. Kedves leveleikkel felkerestek bennünket az egész országban szerteszét lakó, sőt künn a hadszíntereken küzdő munkatársaink és ügybarátaink, valamint azoknak hozzátartozói is.

E közvetlenség a jobb jövő zálogát rejti magában.

*

Elnök a főtítkári jelentésben a Gyermeknapról szóló részre vonatkozólag meleg szavakkal emlékezik meg az egyesület ügyvivő alelnökének Grimm Gusztáv ügybuzgó és áldozatkész munkásságáról, akitől a Gyermeknap mostani rohamos kelendőse rendkívüli erőfeszítést igényelt. Kéri a választmányt, hogy köszönetét és elismerését fejezze ki mind az alelnöknek, mind pedig az egyesület tisztviselőinek.

A választmány ily értelemben határoz és a főtítkári jelentést tudomásul veszi.

4. Hänsler Károly titkár előadja a pénzkezelésről szóló kimutatót. Tudomásul szolgál.

Elnök javaslatba hozza, hogy az egyesületi alkalmazottak az év végével némi jutalomban részesüljenek és pedig a főtítkár és titkár javadalmazásuk 10 százalékát, a gépiró alkalmazottak pedig egy havi fizetésüknek megfelelő átalányt kapjanak. A választmány elfogadja.

Titkár bemutatja az 1916. évi költségvetés tervezetét. A választmány egyhangulag elfogadja.

5. Titkár bejelenti az új tagok új jelentkezettek neveit. Elnök az új tagokat üdvözlö.

6. Titkár jelentést tesz a Bizony-féle hagyomány, illetőleg örökség tárgyában évek óta folyó pernek az egyesületre nézve kedvezőtlen befejezéséről. A választmány a jelentést K. Nagy Sándor hozzászólása után tudomásul veszi. És tekintettel arra, hogy az egyesület volt ügyészének, dr. Németh Imrénének a perköltségek tárgyában jelentékenyebb követelése fog felmerülni, felkéri Grimm Gusztávné úrnő alelnököt, hogy ha e követelés érvényesítéséről lesz szó, küldöttséget állítson össze, mely dr. Német Imre urat felkérné arra, hogy ügyészi működése közben évek hosszú során át tanúsított nemeslelkű önzetlenségét a költségek követelés lehető mérséklésével koronázza meg.

7. Titkár jelentést tesz a szövetségi közlöny előfizetési díjaival hátralékban lévő szövetséges egyesületekről.

A választmány többek hozzászólása után egyhangulag elhatározza, hogy a jelen nehéz viszonyokra való tekintettel a szövetségi közlönyt minden szövetséges egyesület valamennyi tagjának továbbra is rendszeresen megküldi tekintet nélkül arra, hogy egyik-másik egyesület az előfizetési díjakkal hátralékban van. A választmányt határozatában az a szempont vezérli, hogy a szövetségi egyesületeknek módot nyujtson arra, hogy mégis működésben maradjanak és hogy a központ és a szövetséges egyesületek közti összeköttetést fenntartsa. A választmány ez alkalommal annak a reményének is kifejezést adott, hogy kivált azok az egyesületek melyek nagyobb városokban, vagy tehetősebb közönség közepette működnek, a békés idők beálltával a hátralékok törlesztésének mikéntjét megfontolás tárgyává teendik.

8. Indítvány fel nem merülvén, elnök az ülést berekesztette.

Megbizottak értekezlete.

Az Országos Állatvédő Egyesület megbizottai 1915. december 20-án az OMGE. tanácstermében értekezletet tartottak. Jelen voltak dr. Lendl Adolf elnökle alatt: dr. Kötsky Gábor rendőrfogalmazó, a főkapitányság képviselője, K. Nagy Sándor, dr. Stern Adolf alelnökök, Fodor Árpád főtitkár, Häsler Károly titkár, dr. Zeöke Antal s. titkár, Fein Dávid választmányi tag, Blau Pálné, Barta Artur, Bartha László, Barta Rudolf, dr. Jánossy Aurél, id. Kirchlechner Ferenc, Koppély Géza, Kunossy Frigyes, Révi Gyula, Selymessy Ferenc megbizottak, Déri Rudolfiné, dr. Kötsky Gáborné, Lakner Gyuláné, Bakó Gábor, Hrabál Béla, Puskás György vendégek. Kimentette magát marosi Máday Izidor elnök, Grimm Gusztáv alelnök, özv. Treszler Károlyné, Fenyvessy Adolf, Radous Károly, Székács László.

1. Dr. L e n d l A d o l f elnök megnyitotta az értekezletet, üdvözölte a megjelenteket, kimentette az elnök távollétét és felkérte ezen jegyzőkönyv hitelesítésére Kunossy Frigyes és Selymessy Ferenc megbizottakat.

2. F o d o r Á r p á d főtitkár következő jelentését adta elő: Nagyon tisztelt Megbizott Úrnök és Urak!

Az Országos Állatvédő Egyesület megbizottainak utolsó értekezlete 1914. november 23-án volt. Jelenleg felhát azokról az eseményekről számolok be, amelyek ezen naptól fogva t. Megbizott Úrnökünk és Uraink körében és általuk máig történtek és azokról, amelyek a székesfőváros gyakorlati állatvédelmének köréből t. Megbizottainkat leginkább érdeklik.

Gyászos, háborús évünknek megfelelőleg, gyászesemények bejelentésével kell kezdenem. Nov. hó 28-ikán temettük nagy fájdalommal megbizotti intézményünk kezdeményezőjét, dr. Simay Aladár német. Megbizott társaink közül Bukovszky Péter cs. és kir. százados a hazáért áldozta életét; elköltözött még az élők sorából Lázár Károly kir. tanfelügyelő és Wehrmann Frigyes szabómester megbizott társunk is. Áldjuk az ő emléküket!

Társaink közül sokat hadba szólított a háború, mint Gaál István dr. egyet. magántanárt, Samassa János dr. cs. és kir. főhadnagyot, Kogutovitz Károly dr.-t, Székely Imre segédtitkárunkat és másokat. Ez utóbbi hadifogságba került.

Óvári Zeöke Béla ny. áll. tisztviselő pedig kilépett a megbizottak és az egyesület tagjai sorából.

Ezzel szemben új tagjai megbizotti gárdánknak: Hladik Antalné, Martony Elek hittanár, Gerő Henrik és Berczik Sándor egyet. hallgatók.

Megbizottaink száma jelenleg 118, közgyűlésünk idején, június elején 115 volt a megbizottak száma. A közgyűlési jelentés kiemeli a megbizottak intézményét, mint a helyi állatvédelem egyik legfontosabb tényezőjét.

Feljelentéseikről most is kevesen értesítették egyesületünket. Legtöbbet küldött Samassa János dr., amíg Budapesten volt. Érdekes jelentést küldött tapasztalatairól és eljárásairól dr. Jánossy Aurél törvényszéki bírós. Tudomásunk szerint még igen buzgón működtek Jankovich György dr. min. osztálytanácsos, Mauthner Ödön magkereskedő, Grimm Gusztáv ügyvivő alelnökünk, Grimm Gusztávné alelnökünk, özv. Schmidt Miklósné, özv. Kolozsváry Károlyné, Halenkovich Fanny választmányi tagjaink és mások.

A hozzánk érkezett jelentések alapján egyesületünk az illetékes hatóságokhoz tett följelentést és igen gyakran a földmívelésügyi miniszter úrhoz is, aki a rendőri hatóságoktól bekérte és egyesületünknek megküldte az ügyek iratait. Mi pedig értesíteni szoktuk a feljelentőt az ítéletről.

Az 1914. évi dec. 21-én tartott választmányi ülés tárgyalta a legutóbbi megbizotti értekezlet előterjesztéseit és azt határozta, hogy a háboru ideje alatt minden oly lépést elhalszt, amely a hatóságok nagyobb tevékenységét kívánna meg.

Ez okból maradt el a megbizottak szabályszerű tavaszi értekezlete is, t. i. a háborus viszonyok miatt.

Ámde azért az elnökség minden lehető megtett a helyi állatvédelem folytonossága érdekében.

Az Erzsébet hid síkos vaslapjainak felcserélése ügyében sikeresen járt közben az állami hidak igazgatóságánál.

Nem sorolom fel a hadilovak sorsának javítására tett lépéseinket, csak az itthon maradt igavonó állatok érdekében végzett tevékenységünkről szólok.

A tél beálltával tavaly is, az idén is felkértük a székesfővárosi államrendőrség főkapitányát, hogy adjon ki rendeletet a lovak védelmére, ez tavaly meg is történt, de az idén még az időjárás nem kívánta meg a rendelet kiadását. A Magyar Híradó révén felkértük napilapokban a közönséget, az Állatvédelemben pedig szövetséges egyesületeinket a téli állatvédelem gyakorlására. Tavaly télen, az idén pedig a májusi költőzködés előtt felhívtuk megbizottaink figyelmét az éber őrködésre.

A háboru következtében megapadt lóállomány kimélese érdekében díszes falragaszt nyomattunk, amelyért elismerő iratot kaptunk a honvédelmi és a földmívelésügyi minisztertől. E falragaszoknak hivatalos úton a községekben való kiragasztása tárgyában a belügyminiszter úr rendeletet adott ki 16 ezer példányban terjesztettük e falragaszt, ezenkívül az összes napi és szaklapokban közzétettük. A székesfőváros tanácsa 600 példányt ragasztatott ki belőle a hirdető helyeken.

Ezen kívül legujabban még a székesfővárosban elszaporodott gazdátlan kutyák és macskák eltartása és kevesbitése érdekében közöltünk kérelmet a lapokban a közönséghez, ház tulajdonosokhoz, gondnokokhoz és házfelügyelőkhöz.

Ezúttal is kérjük a tisztelt Megbizott Úrnöket és Urakat, legyenek kegyesek önként vállalt nemescélú tisztüket híven betölteni és élményeikről egyesületünk hivatalát (IX., Ernő-utca 11—13.) értesíteni. A jelen nehéz időkben kétszeresen szükség van ezen áldozatokra és a közhasznú tevékenységre.

*

Barta Rudolf megbizott előadja, hogy kocsisoknál a legszebb eredményeket szivarok osztogatásával érte el.

A főtitkár jelentését az értekezlet tudomásul vette.

3. Dr. Kötsky Gábor rendőrfogalmazó, a főkapitányság kiküldöttje a hallgatóság nagy érdeklődése mellett tartotta meg az állatvédelemről és a megbizottak feladatairól szóló tanulmányos előadását. Befejezésül az előadó a főkapitányság megbízásából azt az útmutatást adta a megbizottaknak, hogy feljelentéseiket ezentúl ne a kerületi kapitányságokhoz, hanem a főkapitányság közlekedési osztályának vezetőjéhez küldjék, aki ez idő szerint éppen az előadó.

Az elnök meleg köszönetet mond az előadónak és javasolja, hogy az értekezlet terjessze a választmány elé, hogy az előadás a lapban és röpiratként az egyesület kiadásában megjelenjen.

4. Kunossy Frigyes panasolja, hogy a hatósági adagolás szerint nem eléggé tápláló eleséget adnak a lovaknak; kívánja, hogy korpa helyett is zabot adjanak. Hozzászóltak a kérdéshez Barta Rudolf, valamint Koppély Géza, aki a melasset ajánlja, mint legjobb tápláló szert.

5. Révi Gyula sokalja az ebzárlatokat és nem hiszi, hogy mindannyiszor veszettségi eset van; kéri, hogy a gazdákat kutyáik ellátására és az ebadó fizetésére szólítsa fel az egyesület.

E két indítványt az értekezlet a választmány elé terjeszti.

Az elnök köszönetet mond a megjelenteknek az értekezletet bezárja.

Rz Országos Állatvédő Egyesület köréből.

A munkácsi püspök körlevele. Papp Antal munkácsi g -kath. püspök következő körlevelében ajánlotta a Gyermekek-naptárt és az állatvédelmet: Az Országos Állatvédő Egyesület (Budapest, IX. Ernő-u. 11-13) által kiadott Gyermekek-naptár 1916. évi folyamát megjelent s mint minden évben, úgy ez alkalommal is Nagyontisztelendőségek figyelmébe ajánlom e naptárak terjesztését s főleg az állatvédelem nemes ügyének buzgó felkarolását. Az érdeklődőknek az egyesület titkári hivatala bővebb felvilágosítást nyújt. Ungvár, 1915. november 4. Krisztusban szíves atyjok Antal püspök.

Az Országos Népoktató Egyesület főtákará, E m h ő Gyula, Gyermekek-naptárunkból ingyen példányokat kért, hogy a tanfolyamait látogató lábadozó katonáknak kioszthassa. Egyesületünk 200 Gyermekek-naptárt és 500 más kiadványt adott eszméink terjesztése céljából a lábadozó katonák részére.

Hírlapi felhívás a téli állatvédelem érdekében. Az Országos Állatvédő Egyesület a téli állatvédelem érdekében a Magyar Híradó útján a következő felhívást tette közzé a hírlapokban: Az Országos Állatvédő Egyesület a zord időjárás beálltával tagjainhoz és a művelt közönséghez azzal a kéréssel fordul, hogy kettőzött jóakarattal hassanak oda és ahol lehet, igyekezzenek befolyásukat és rábeszélő tehetségüket érvényesíteni, hogy a kocsisok a lovakkal kiméletesen bánjanak, hogy a fagyas idő beálltával a lovakat éles vasalással lássák el, a kint álldogáló állatokat takarják le és mindent kövessenek el, hogy megelőzéssel az állatkinzásokat lehetőleg kevesbítsék. Az idei háborús évben az itthon maradt gyengébb állatok még jobban rászorulnak az emberséges bánásmódra, mint má-kor, mert ezek csekély számának kell elvégezni a teljes lóállomány rendes munkáját. Kérjük ezenkívül a jószívű embereket, hogy hű házőrzőink házikóit alommal vagy takaróval lássák el, az éhező és didergő madárkáknak pedig ocsút, napraforgó vagy tökmagot és némi zsiradékot nyujtsanak, majd meghálálják ok ezen jótéteményeinket.

Egyesületalakítás Gyulán. Wieland Dénes gyógyszerész, aki már régóta fáradozik azon, hogy Gyulán állatvédő egyesületet alakítson, legújabbán arról értesítette egyesületünket, hogy Weisz Mór úr, kinek rendkívüli agilitása és áldozatkészsége azon a vidéken ismeretes, vette kezébe az ügyet és neki sikerülni is fog elég tagot gyűjteni.

A budapesti gőzmalmok ajándékai. Az Országos Állatvédő Egyesület az idei télen is kérelemmel fordult a budapesti gőzmalmok igazgatóságaihoz, hogy madáreleséget adományozzának, hogy az egyesület megbízható egyéneknek kioszthassa a madarak téli etetésére. Küldött is egy-egy zsák etetnivalót a Pesti Viktória Gőzmalom, Pesti Molnárok és Sütők Gőzmalom R. T., Királymalom, Hedrich és Strauss R. T., Lujza Gőzmalom R. T. Az Első Budapesti Gőzmalmi R. T. pedig 20 koronát adományozott egyesületünknek, mert madáreleséget a jelen körülmények között nem küldhetett. Az adakozó gőzmalmi igazgatóságok fogadják ezúton is az elnökség meleg köszönetét.

Postai kedvezmény. Az Országos Állatvédő Egyesület az ebzárlatokról az illető kerületben lakó tagjait nyomtatott levelezőlapokon szokta értesíteni. A m. kir. posta- és táviratigazgatóság megengedte, hogy az olyan ebzárlati tudósítások, melyeknek nyomtatott szövegében az ebzárlat helye és időtartama kézírással vagy más módon van bejegyezve, ha egyébként a nyomtatványok követelményeinek megfelelnek, ezután a kedvezményes nyomtatványtarifa díjtételeiért, azaz 2 fillérért szállíthatók.

Madáreleségadomány. Ujságh Erzsi állami tanítónő Varjason (Temes megyében) 15 kg. tökmagot küldött és fölajánlotta

az O. Á. V. E.-nek. Köszönettel vettük az adományt és kértük az adakozót, hogy a madárce megét közvetlenül a Sáros vármegyei Állatvédő Egyesületnek küldje, mely tőlünk etetnivalót kért.

Hibaigazítás. Az „Állatvédelem” 1915. évi folyamának 56. oldalán, felülről a 10-ik sorban „Dr. Terray Pál úr” helyett Dr. Terray Lajos olvasandó.

1916. évi Gyermekek-naptárunkból december hó 31-ig 276.000 példányt rendeltek meg.

A szövetséges egyesületek köréből.

Szentgotthárd és Vidéke Állatvédő Egyesülete 1915. évi december hó 16-án tartott választmányi ülést, melyen jelen voltak: dr. Kiss Elemér elnöke alatt Pum Károly ügyv. alelnök, dr. Schaffer Emil titkár-jegyző, Surányi Antal, Gebaur Izor, Czipott Géza, Vass Krizosztom választmányi tagok.

Tárgyak: 1. Elnök megnyitja a gyűlést és fájdalmas szívvel jelenti, hogy érdemdús díszelnökünket, Széll Kálmán v. b. t. t. urat az Ég magához szólította. Az elnökség részvétáviratot küldött a gyászoló családnak, mit Bernriederné szül. Széll Ilona öngyagsága levélben megköszönt. Indítványozza elnök, hogy emléke jegyzőkönyvileg megörökíttessék. A választmány hozzájárul.

2. A magy. kir. honvédelmi miniszterium hadsegélyző hivatala ama felszólítására, hogy a nemzeti áldozatkészség szobrára egylettünk is hozzájáruljon, elnök említi, hogy ezen célra ő már eredményesen gyűjtött s így ezen felkérés fölött a választmány napirendre tért.

3. Pum Károly ügyv. alelnök jelentései a következők:

a) Az O. Á. V. E. a május 14-iki, szeptember 24-iki, december 17-iki választmányi és június 6-iki közgyűlésre egylettünk meghívta. Költségmegtakarítási szempontból nem képviseltük egylettünk.

b) Az „Állatvédők Világszövetsége Magyarországi Osztálya”-tól küldött 7 drb. lóvédelmi falragaszt kifüggesztettük.

c) Az O. Á. V. E.-től szintén érkezett 5 drb. lóvédelmi falragasz. Ezeket is kifüggesztettük. Azonkívül 2 drb. Gyermekek-naptárt is kaptunk Köszönettel vettük.

d) A berlini Á. V. E. is küldött 2 drb. naptárt.

e) Az iskolák részére 200 drb. Gyermekek-naptárt rendeltünk.

f) A madarak és fák napja megtartása alkalmával az Orsz. Ifj. Madárvédő Ligába belépett a helybeli róm kath. népiskolából 50 új tag. A régiek pedig a fogadalmat megújították.

g) Az „Állatvédelem” című lapra 123 K-val fizettünk elő.

h) Az iskolai záróvizsgák alkalmával a tanonciskolában 3 drb. jutalomkönyvet és az elemiiskolában 20 drb. Gyermekek-naptárt osztottunk ki.

i) A tókai állami tanítónak, Néber Károlynak, 2 drb. fészek-odút küldöttünk mintának, melyeket növendékeivel sokszorosítani óhajt.

j) A madarak téli etetése rendszeresen folyik.

k) Az utolsó ülés óta 24 ügydarabot intéztünk el

Pum Károly ügyv. alelnök.

Nyiregyházi Állat- és Madárvédő Egyesület. Leffler Sámuel nyugalmazott főgimn. igazgató, a Nyiregyházi Állat- és Madárvédő Egyesület alapító tagja és másodelnöke rövid szenvedés után elhalt. Az állatvédő egyesület az elhunytban tevékeny tagját, nemes szívű emberbarátot vesztett. E gyászest alkalmával az Országos Állatvédő Egyesület részvétáviratot küldött a nyiregyházi elnökséghez. A nyiregyházi különböző iskolákban az 1916. évi Gyermekek-naptárból 1400 darab kelt el, Nyiregyháza városa 1000 darabot ingyen osztott ki az iskolák szegénysorsu tanulóit, a katonáothont látogató katonák és a vasuti állomáson levő katonai konyha személyzete között. Az elárusítást és az ingyen-

példányok kiosztását az állat- és madárvédő egyesület titkára: Kubacska István eszközölte tanítótársai segítségével. Az ingyen-példányok kiosztása alkalmával mindenik osztálytanító az állat- és madárvédelemről beszélt a gyermekeknek.

Kubacska István titkár.

Kassai Állatvédő Egyesület. Folyó évi aug. hó 12-én 137. sz. a. betérjesztett egyesületi jelentésünk óta kifejtett tevékenységünkről a csatolt másolatok s lapok beküldése mellett a következőket jelenthetjük:

1. Egyesületi vagy választmányi ülést nem volt módunkban tartani, pedig erre már égető szükség volna, mert a tisztikar mandátuma már lejárt. Azonban szóbeli érdeklődésünkre azt a meggyőződést szereztük, hogy határozatképes gyűlést nem tudnánk összehozni, pedig a folyó évben egyesületünk megalakulásának 30-ik évét töltötte be, amit ha csendben is, de mégis meg szeretnénk volna ünnepelni. De mivel tagjaink egy része hadba vonult, az itthon levő része pedig a betegápolás, a népségítő mozgalmak terén, valamint hivatalos munkákkal túlterhelten annyira el van foglalva, hogy gyűlésünk iránt aligha is érdeklődnek, kénytelenek vagyunk a gyűlés összehívását nyugodtabb időre halasztani.

Elnökünk is úgy a vöröskereszt, mint az elhagyott gyermekek megmentésén fáradozó egyesület kebelében túl van halmozva munkával. Titkárunk a tanítási időn túl a vármegyei teljesít kisegítő fogalmazói munkát. De ezen nagymérvű elfoglaltságunk dacára is mindent elkövetünk, hogy az állatvédelem eszméjének propagandát csináljunk s hogy az embervédelmet az állatvédelemmel szorosabbra fűzzük. Titkárunk a vármegyén való szolgálatteljesítése alatt mindent elkövetett, hogy az állatvédelem szükséges voltát a vármegye területén széles rétegek közt elismertesse.

2 Mivel az iskolaépületek hadikórházak céljaira voltak berendezve s csak nov. hó elején szabadult föl 3-4 épület, azért a madarak téli védelmét illetőleg csak szept. hó végén kereshetjük meg a tanintézetek igazgatóit aziránt, hogy a madarak részére téli eleséget gyűjtsenek s a madarak téli etetéséről gondoskodjanak és hogy a középiskolák is tartsák meg annak idején a madarak és fák napja iskolai ünnepélyt.

Örömmel jelzük, hogy az Orsolyiták vezetése alatt álló elemi, polgári és tanítóképző-intézet növendékei mily készséggel tartják meg a madarak és fák napját, ami főleg mater Aloizia főnöknő s főtiszt. Cselényi István h. plébános, igazgató ügybuzalmát dicséri.

3. A madarak téli etetése nagy gondot okoz nekünk, mivel sem a G. Soltwedel-féle madáreleség-gyűrűk, sem a honi madárkalácsok nem kaphatók s így a múlt évről maradt madáreleség-gyűrűkkel, marhafaggyúval, a nehezen kapható kendermaggal s az elnök és titkár által a nyáron át gyűjtött különféle magvakkal etetjük a szépen elszaporodott cinkéket, pintyeket s más éhező madarakat

4. A szárnyasok kínztatásának meggátlása céljából elnökünk s titkárunk (sajnos, más tag alig vesz magának e tekintetben fáradságot) szorgalmasan járja a piacot s hol szép szóval, hol a rendőrfőkapitány rendeletére hivatkozva, erőlyesen figyelmeztetik az eladókat s a vevőket ezen állatok kimelésére.

5. A négylábuak védelme érdekében is mindent elkövetünk, de sajnos, ebbeli fáradozásunkat már kevesebb siker koronázza, mivel a kapzsiság az itthon maradt kevesebb és silányabb állatállománnyal még fokozottabb munkát végeztet, mint béke időben s ezen még a rendőrség szigorú eljárása és szigorú büntetése is alig segít valamit. Mindazonáltal megfeszített erővel igyekszünk ez állatok megvédésére, amiért aztán gyakran a durvaság egész özönét kell elviselnünk a tulajdonosok, de még inkább a kocsisok részéről.

6. Az Orsz. Állatv. Egyesülettől kapott 10 drb. „Madárvédelmi tanulmányok 1914-ből” című füzet egy pár példányát a helybeli orvosoknak küldtük oly felkéréssel, hogy azokat várótermük asztalán helyezték el, hogy a madárvédelmet ilyképen is terjesszük.

7. A helybeli lapok bár kisebb mértékben, de mégis támogatták törekvéseinket s e téren különösen a Felvidéki Ujság tette a legtöbb szolgálatot.

8. Egyesületi tagjaink közül dr. Hohenauer Ignác és Kemény Ilka elhaltak, Reigl Ernőné, Szentgyörgyi Ferencné és Fischer Morné pedig egyesületünkbe belétek.

Kassa, 1915. évi december hó 30-án.

Ravasz István titkár.

Arányi Antal elnök.

IRODALOM.

Pásztor József: Négy lábú bajtársaink. Állatok a háborúban. Pásztor József jószívű állatvédő írónk kitűnő munkával gazdagította karácsonyi irodalmunkat. Az író az ifjúságnak szánta művét, de minden érző lélek meghatott szívvel olvashatja érdekes elbeszéléseit, melyek megtörtént eseteket adnak elő. A művészi kiállítású könyv Honti Nándor rajzaival és a harctéren készült fényképekkel Légrady Testvérek kiadásában jelent meg. Ára díszkötésben 4 K 50 f. Alkalmilag közlünk belőle mutatványcikket. Olvasóinknak melegen ajánljuk.

A Protestáns Árvaházi Képes Naptár 1916-iki kiadása, melyet Szabolcska Mihály és Raffay Sándor szerkesztettek, Csíke Károly tollából „Kis Mihály lovai” című háborús állatvédelmi elbeszélést közli.

Zimmermann Ágoston dr.: A pata ápolása a patkolásra vonatkozó általános tudnivalókkal. E hasznos mű a Köztelek Olcsó Könyvtárában jelent meg. Megrendelhető a Pátria r.-t. gazd. könyvkereskedésében (Budapest, IX., Üllői-út 25.) 58 o'dal 36 szövegképpel. Ára 50 fillér.

Tátray János: „A ragadós és fertőző állati betegségek ismertetése” című közhasznú szakműve minap jelent meg. Ára 5 K. Megrendelhető a „Pátria” r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-út 25. sz.

HIREK.

Sturm Jenő Sándor halála Sturm J. Sándor, a bécsi állatvédő egyesület titkára és az osztrák állatvédő egyesületek szövetségének főtitkára december 14-én 63. évében hosszú és súlyos betegség után meghalt. 1898. óta vett részt az egyesületek vezetésében nagy eredményekkel. Temetésén az egyesületi elnökségen és küldöttségeken kívül a rendőrség és tűzoltóság is képviseltette magát.

Pálya Mátyás prépost, a Resicza és Vidéke Állatvédő Egyesület elnöke, elköltözött az élők sorából. Az Országos Állatvédő Egyesület részvétlétviratot küldött a szövetséges egyesületeknek. Aldjuk emléket!

Dr. Antony Bélát, Szentendre r.-t. város polgármesterét, a Szentendrei Állatvédő Egyesület elnökét, Esztergom r. t. város polgármesterévé választották meg. Ez alkalommal melegen üdvözölte őt az Országos Állatvédő Egyesület azon kérelemmel, hogy Szentendren gondoskodják utódjáról, Esztergomban pedig karolja föl az egyesületet.

Fromm Géza dr. pétervársári járásbíró, az Országos Állatvédő Egyesület buzgó választmányi tagját, a szombathelyi kir. törvényszékhez helyezték át.

Bay Ferencné tanítónő, a Győri Állatvédő Egyesület titkárát, a győri püspök elemi iskolai igazgatóvá nevezte ki.

Vontató kutyák. Okt. 27-én a székesfőváros tanácsa a vontató kutyák és kutyakordélyok összeírása tárgyában hirdetést tett közzé a honvédelmi miniszternek a hadiszolgáltatásról szóló törvénycikk alapján kiadott körrendelete szerint. Az összeírás eredménye igazolta, hogy hazánkban még nem igen használják a kutyákat vontatásra. Nem is való a kutya kocsihafogásra, teherhúzásra, mert nincs olyan nagy tüdeje, mint az igavonó állatoknak. Ezért a németországi szakfolyóiratok élénk propagandát folytatnak szamaraknak nagyobb arányban való alkalmazása érdekében. A német állatvédők egyesületek éveken keresztül szamarakat importáltak abból a célból, hogy ezekkel a kutyáknak igavonásra való használatát megszüntessék. Ezt a célt csak részben érték el. De a Magyarországból, Francia- és Angolországból, valamint a balkáni államokból történt számár-import sikeres volt annyiban, hogy a könnyebb terhek szállítására alkalmazott számárfogatok kivált az állatvédők egyesületek székhelyein elszaporodtak és több városban lehetővé tették, hogy a kutyáknak mint vonóállatoknak való használatát megtilthassák. A mostani háború okozta lóhiány következtében a számárfogatok száma nagyban emelkedett és a szakfolyóiratok az érdekelt körök figyelmét nemcsak a szamarak alkalmazására, de azok nagyban való tenyésztésére is felhívják. Utalnak a számárnak élelem tekintetében való igénytelenségére és sokoldalú használhatóságára, melyet a keleten már sok száz év óta felismertek és hasznosítottak.

Talán helyén volna, ha nálunk is foglalkoznának ezzel a kérdéssel, mert kétségtelen, hogy az árban és tartás dolgában olcsónak mondható állatok segítségével a nálunk most oly nagyon érezhető fuvarhiányt legalább némileg enyhíteni lehetne.

KÜLÖNFÉLÉK.

A német katonalovak és a téli hadjárat. A német birodalom lóvédők szövetségének elnöke a hadügyi kormánytól tett kérdésére azt a választ nyerte, hogy a katonalovak télire mindennel el vannak látva. Gondoskodás történt takarókról, gyógyszerekről, kötszerekről és természetesen kellő ellátásról is. A hadügyi kormány kebelében kijelentették továbbá, hogy igenis mutatkozik egy baj, t. i. a lovakkal való helyes bánásmód iránti érzék hiánya. A hadvezetőség kénytelen olyan emberekre is bízni fogatokat, akik lóval még nem bántak. Ha a lóval való helyes bánásmód ismeretét terjesztenék a hadsereg körében, jóval több hasznot tennének, mintha egyes, bár hasznos adományokat küldenek, mert ezek utóvégre is csak kevés számú lónak válnak javára.

A kölni kocsisiskolában október vége felé tartották a vizsgát. Az iskolát a város alapította és tartja fenn és a vizsga a városi fuvartelepen folyt le. A vizsgán többek között megjelent a német állatvédők szövetségének elnöke Hartman Ottó, továbbá a fuvarosok egyesületének több tagja. A vizsga kezdetét a gyakorlati hajtás képezte. A kocsis-jeltek kimutatták ügyességüket az indításban, a kerülésben, a megelőzésben és a többi. Nagyobb súlyú rakománnyal megterhelt szekereket vezettek elő és bemutatták azok egymás mellé való állítását, az előfogatozást stb. Ez utóbbit fél méter magas homok halmon mutatták be és általános tetszést arattak vele. Következett a szóbeli vizsga: lóápolás, istállókezelés, szerszámtan, rendőri szabályok stb. A kocsis-jeltek továbbá kimutatták ügyességüket a ló ki-és befogásában, szerszámozásban, sérült lovakkal való elbánásban stb. Tanúságot tettek arról, hogy ismerik a lovat, annak betegségeit, a takarmányfélék értékét stb.

Az állatok evés közben teljes nyugalmat kívánnak. Egy német folyóiratban egy Borozini nevű földbirtokos, aki éveken át megfigyelte háti lovait, azt tapasztalta, hogy a ló evés közben nemcsak nyugalmat követel, hanem azt sem szereti, ha

közelében áll valaki. Azt írja, hogy volt olyan lova is, mely nem-tetszésének azáltal adott kifejezést, hogy feléje harapott. Megéhitűt lova az istállóba érkezésekor mohón kapott a zab vagy széna után, de ha gazdája ott állott, hamarosan abbahagyta az evést és kérdőleg tekintett reá.

Rosszul evő lovak. Ezen cím alatt a leipzig állatvédők egyesület köriratát küldött szét, melyben említi, hogy vannak lovak, melyek elegendő takarmány és könnyebb munka dacára leromlanak. A körirat szerint az ily lovak lassan, kedvetlenül esznek, a félig megrágott eleséget kiejtik szájukból stb. Ezt annak tulajdonítja a körirat, hogy legtöbb esetben az ily lovaknak fogai éles vagy hegyes szélűek, sértik és megsebesítik a ló nyelét és nyelvét. A leipzig állatvédők egyesület ajánlja, hogy a ló tulajdonosok a rosszul evő ló fogait állatorvos által vizsgálattassák meg és a fogak éleit ráspolyoztassák le.

Csonttörések, kicsorbulások, repedések és teljes kettőtörések alakjában bármely állatnál előfordulhatnak s akármely csont, de leggyakrabban mégis a végtagok csontjain, a bordákon s a medence- és az állcsonton s végre a szarvcsapokon.

Csorbulások, berepedések esetén egyebet lobtüneteknél nem látunk. Hozzáférhető helyen levő csontok teljes kettőtörése esetén azonban még mozgékonyaságot tapasztalunk ott, ahol rendes körülmények között mozgékonyaság nincs, esetleg látjuk, vagy kiérezzük, hogy a tört helyen a csont egymás mellé van csuszva s ha mozgatjuk, recsegni halljuk. Ha végtag-csontot ért a törés, rendszerint nagyfokú sántítás van jelen, vagy a sérült láb egyáltalán nem használható. Itt a kényszervágás ajánlatos.

A csonttörések több hét alatt rendszerint összeforradás után gyógyulnak, de nagyobb állatoknál a munkára való használhatóság a további időre is csökkentik, vagy meg is szűntetik. Ez okból húrra értékesíthető állatokat, ha nagyfokú, teljes csonttörést szenvedtek, legcélszerűbb levágni. Értékesebb tenyészállatok, például mindjárt az értékes magzatot hordó nőtények és az apróbb állatok csonttöréseinek gyógyításával vesződni azonban érdemes.

A marha szoktatása engedelmességre. Előhási tiszók gyakran nem akarnak a fejéknél állni, kirúgnak és megnehezítik ezzel a fejést annyira, hogy inkább eladja az ember őket, sem mint tovább is vesződjék velük. Ha saját nevelésű az ilyen fiatal tehén, akkor magunkat okozhatjuk e kellemetlenségért. Hogyha korán szoktatjuk a szarvasmarhát engedelmességre, szóra is engedelmeskednek, innét van a magyar kifejezés „szót fogadnak”. Almozáskor szoktassuk hozzá a borjúkat, hogy félre álljanak a tisztogatásnál, melyre, fájdalom, nem fordítatik kellő gond; a növendékmárhánál mindig meg kell az tiszók tőgyét érinteni, tapogatni, mit szívesen engednek. A lábfelemeléshez is könnyen hozzá lehet szoktatni a borjúkat; ezek azután később is megengedik a lábuk vizsgálatát. Az állatok engedelmességre szoktatásánál a csendes, nyugodt viselkedés, a jó bánásmód célhoz vezet, ellenben durva eljárással épen ellenkezőjét fogjuk elérni annak, amit akarunk. „Állatbiztosítás”

A vöröskeresztes kutyák üdvös és nagyjelentőségű munkájáról a sajtóban számtalan közlés jelenik meg; a stuttgarti állatvédők egyesület közlönyéből idézzük kivonatolva a következőket: Egy Flandriában küzdő katonának mutató újját egy indus szétlőtte, utóbb lövést kapott a combjába, de még tovább küszködött, midőn egy gránát csapott le mellette, mely a katonát földdel beborította és egyik bordáját benyomta. A katona elvesztette eszméletét és midőn magához tért, az ellenséges lövegek tüzeiben találta magát. Midőn a tüzelés megszűnt, segélyre áhított, de nemcsak hogy megmozdulni volt képtelen, de egy hangot sem tudott kiejteni, mert földdel volt tele a szája. E rettenetes helyzetben rátalált egy hadikutya, mely orrával és lábaival lekötötte a katonáról a földet, tisztára nyalta az arcát és azután elindult. Néhány lépésnyiről visszatekintett és mivel látta, hogy a

katona nem képes őt követni, elfutott és egy negyedóra múlva egy vöröskeresztes katonával tért vissza. Mivel vöröskeresztes katona egyedül nem tudott boldogulni, a kutyát egy cédulával elküldte és csakhamar két betegszállító katona jelent meg és a sebesültet a legközelebbi kötőzhelyre szállította. Az ilyen események eléggé megokolják azt a kívánságunkat, hogy a vöröskeresztes kutyák szaporítására és kiképzésére irányuló törekvéseket egyesületeink minél hathatósabban támogassák.

Ajax, a vöröskeresztes kutya, az osztrák és magyar hadseregben szolgált, szerette mindenki és ő nagy ragaszkodással viszonzta a legénység szeretetét. Midőn Lemberg az oroszok kezére került, ezek Ajaxot is elfogták és neve különösképen az elfogottak jegyzékében is olvasható volt. Junius 22-én derék csapataink visszahódították Lemberget és az utcákat óriási ujjongó és éneklő néptömeg lepte el. Az egyik téren egyszerre csak ugatás és az Ajax névnek hangoztatása hallatszott. Ajax megkerült, lesoványodva és az iltégek nyomaival. De most nem tudott hova lenni örömeiben, mintha mindegyik katonára egyszerre szeretet volna reá ugrani. Egy leMBERGI leány, aki az orosz uralom egész ideje alatt egy idegen házban mint cseléd húzódtott meg, a kutyát gyakran figyelte és elbeszélte, hogy a kutyát poráron vezették, de semmiféle szölgálatétre nem tudták reá bírni. Az orosz tiszteknek, akik jóindulatát keresték, nem apportírozott és semmiben sem engedett. Junius 22. előtt pár nappal Ajax kirántotta magát bilincseiből, ide-oda futkosott, orrával a levegőben szimatolt és igen nagyfokú nyugtalanságot tanúsított. A leMBERGI leány, aki a kutya viselkedését megfigyelte, egy jó ismerősének odasúgott: „Meglátja, felszabadulunk, Ajax érzi felszabadítóink közelségét“.

A belgák vak madarai. Stuttgartból írják: Belgium kormányzója, Bissing tábornagy egyik legutóbbi rendeletével a meghódított ország számos helyén divatos állatkínzást szüntett meg. A württembergi madárvédő egyesület azzal a kéréssel fordult a főkormányzóhoz, hogy tiltsa meg, hogy a belgiumi falusi házakban kiszúrt szemű éneklőmadarakat tartsanak kalitkákban. A főkormányzó meggyőződést szerzett a vádról és azzal a kijelentéssel, hogy „az éneklő madarak megvakítása borzalmas dolog, amelyet nem lehet eltérni“, megszüntette a vak madarak divátját Belgiumban.

Az önzés és az állatvédelem. A most végbemenő világerendítő események ellentétben állanak azon nemes törekvésekkel, melyek szölgálatában az állat- és madárvédő egyesületek állanak.

Ez az ellentét évezredes multra tekint vissza, oly multra, mely megfelel az önzés létezésének. Aki az önzés fátyolán át tekint élőlényaira, az mindenben és mindenben, ami önző célját nem szolgálja, ellenséget ismer fel. Pedig az élőlények ily megkülönböztetése csalódáson alapul. S e csalódás azt eredményezi, hogy az ellenségeknek vélt lényekben saját magunkat üldözzük, gyűlöljük és gyötörjük.

A buddha vallás ezt a gondolatot következőleg juttatja kifejezésre:

azok, kik a „mája“ fátyolán át tekintenek a lények sokaságára, azokban idegen lényeket látnak. E fátyol eltávolodása után annak tudatára ébredünk, hogy az idegeneknek vélt lények saját „é n“-ünk, saját lényegünk. Vagyis a „mája“ fátyola hasonló egy prizma tükröhöz, mely saját énképünket milliószor visszatükrözteti. Csak a felvilágosodottak bírnak arról tudomással, hogy a sok millió lény, mely e világot benépesíti, saját „é n“-ünknek, saját „lényünknek“ tükröképe. Mig lelki világunk az önzés hatalma alatt áll, addig saját magunk s a többi lény között különbséget teszünk; az önzés megszűnése után minden lényben, legyen ez növény, állat, ember, vagy természeti erő, vagy égi test, saját lényünknek egy-egy tükröképét ismerjük fel.

Érdekes e szempontból assisi szt. Ferencnek „nap-himnusza“ (Sonnenhymnus). Ebben a napot, holdat, csillagokat,

földet, vizet, levegőt, tüzet, s a föld minden lényét testvéremnek (Bruder und Schwester) szólítja. Dr. Kováts Lajos.

Hű juhász kutya. Egy juhásznak őrzetére száz juh volt bízva, amiben két kutya volt segítségére. Egy napon egy juh és egy kutya nem került vissza az akolba. A juhászkérésőkre indult és két nap múlva rájuk talált. A juh két bányát ellett volt, melyek anyjuk emlőjén táplálkoztak, a juh a környező füvet szedegette, csak a kötelességtudó kutya maradt negyvennyolc órán át étlen-szomjan a helyén, hogy megőrizze gazdájának jószágát.

A lovak farkának csonkítása. Ismeretes, hogy Észak-amerikai ügyes intézményeivel vezető szerepet visz az állatvédelmi mozgalmakban. Így például Massachusetts államban már régen törvényt hoztak a lovak farkcsonkítása ellen, hogy ezt az esztelen és szívtelen divatot eltiltsák. E büntető törvény következőleg rendelkezik:

„72. §. Ki egy lónak farkcsontját farkrövidítés céljából levágja, aki ezt megparancsolja, vagy tudva a birtokon, amelynek birtokosa vagy bérlője megengedi, vagy aki ilyen csonkításnál segítkezik vagy jelen van, azt egy évig terjedhető fogházzal, vagy 100 300 dollárnyi pénzbüntetéssel büntetik. Ha egy birtokon, vagy egy egyén felügyelete alatt olyan lovat találunk, melynek farkcsonkításból származó begyógyulatlan sebe van, akkor ez a tény e törvény elleni kihágás bizonyítékának minősítendő“.

Különös, hogy ezenkívül csak két európai államban van hasonló törvény, u. m. Angliában és Svájcban. A zürichi polgármester nem régen egy farkcsontkítót 20 frank pénzbüntetésre ítelt.

Az állatkínzás fogalma. A magdeburgi állatvédő egyesület jelenti a következő esetet: Egy stuttgarti fuvarost állatkínzásért elítéltek, mert lovait túlságosan megterhelte, jöllehet azok lesoványodottak voltak és sebeket okozó szerszámaik voltak. A legfelsőbb törvényszék a fuvaros fölebbezését elvetette. A föllebbezés arra hivatkozott, hogy ez esetben nem forog fönn botrányt okozó erőszak és nyilvános állatkínzás és hogy nem a fuvaros maga volt a kocsis, hanem a fia és szölgája. A fötörvényszék a következő állásonpontra helyezkedett: 1. Egy lesoványodott lónak súlyosan megterhelt szekérbe való befogása; 2. egy kötéssel el nem látott sebesült ló felszerszámozása; 3. egy lónak a téli hidegben való kihajtása takaró nélkül; 4. a szükséges élelmezés hiánya: az állatkínzás tényálladékának ismertető jeleit adják. Az a kifogása a fuvarosnak, hogy nem ő, hanem személyzete volt a fogat vezetője, nem állja meg helyét, mert ez az ő utasítására cselekedett.

A macskák is búsulnak meghalt gazdájuk után. A németországi Camburból írják: Az 1870–71-iki háboru egyik résztvevője halálos betegágyán sokat szórakozott az ő kedves macskájával. Midőn elhantolása előtt a koporsót még egyszer kinyitották, a ragaszkodó macskát urának tetemén találták és csak nagynehezen tudták a koporsóból eltávolítani. Nyomban a temetés után gazdája sírhalmára ült és azután minden nap felkereste a sírt. És bár a szomszédos helyeken új sírok lettek és a sírhelyet síremlékkel és virágokkal mindenképen elváltoztatták, a szegény kis macska mindig hű maradt hozzá.

PÖSTYÉN ma már kettős fogalom.

1. Hires iszapforrások csusz-, köszvény eseteiben az egész világon elismert páratlan gyógyhatásuk. 2. Kifünonen felszerelt hideggyógyintézetében neuraszténiák, szivbajok pompás eredménnyel kezelhetők. 1912-ben 18.000 fürdővendég. Téli-nyáron nyitva. Az Orsz. Állatvédő Egyesület tagjai utalvány alapján kedvezményben részesülnek. Felvilágosítást nyújt a **Fürdőigazgatóság.**

Felelős szerkesztő FODOR ÁRPÁD tanár, főtítkár.

Neuwald Illés utódai könyvnyomda Budapest.